

ԳԱՅՐԵՆԻՔ

10
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10
Փարայ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ Ե. Գալատիոս համար 7 արծաթ մեծիկ կանխիկ. Գալատիոս քորա- տարութեան ծախքը մեր վրայ է: Վեցամսեայ և եռամսեայ բաժա- նորդը ալ կը ներկայանան:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տեր-Խմբա- գիր Ռիզա փաշայ խան Թ. 14: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւս չէ տրուիր: Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուշէ. անկի ան- գամի համար սակարկութիւն կը լլայ:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Ելմտական խնդրոյն վրայ Լէվանթ հե- տեւեալ տողերը կը գրէ:

«Երէկ իրիկուն ժամը մէկը անցած վեհ. Սուլթանը Ղալաթիոյ դրամա- տեարց հետ կնքեալ պայմանագրութիւն- նը իրատեսով վաւերացուց, և կէս դիշե- րըն անցած էր երբ Մեծ Եպարգոսին կողմանէ ուղղեալ գիր մը սոյն որոշու- մը Պ. Պուրբի հաղորդեց:

«Եւրոպացի պատուիրակները այս ա- ռաւօտ (երէկ) օսմանեան պատուիրա- կաց հետ միանալով Բ. Դուռը, վերջին տեսնագրութիւնը պիտի ստորագրեն: Պ. Պուրբ անշուշտ իւր և իւր անդամակ- ցաց կողմանէ երախտագիտութիւն և չը- նորհակալութիւն պիտի յայտնէ Սուլթա- նին և Ելմտական Յանձնախմբի նախա- գահ Սերվէր փաշայի: Դժբաղդաբար Սերվէր փաշա հարբուխէ բռնուելով, սոյն գումարման ներկայ չպիտի կարե- նայ գտնուի: Ատենագրութիւնը ստու- բագրուելէ և յանձնախմբը լուծուելէ վերջը Պ. Պուրբ իւր պաշտօնակցաց հետ Անուղղակի տրոց վարչութեան պաշտօ- նատունը պիտի երթայ և յանուն արժե- տեարց վարչութիւնը պիտի ստանձնէ: Այս գործողութենէն վերջը Պ. Պուրբ Բոնոյի մակոյկներէն մին նստելով Մար- սիլիոյ շոգենաւը պիտի երթայ Անգղիա մեկնելու համար:

«Ահաւասիկ այսպէս Ելմտական խն- դիրն ալ իւր վերջնական լուծումը կըն- դունի չորս ամսուան չարաչար և անդա- դար աշխատութենէ վերջը:

— Մայրաքաղաքիս պարսկական դե- սպան Միրզա Մոհսին խան Շահին ծննդ- եան տարեդարձին առթիւ, կայսերա- կան պալատան, Բ. Դրան և պարսիկ ե- րեւելեաց շնորհաւորութիւններն ընդու- նեց երէկ և ի պատիւ Շահին տարեդար- ձին փառաւոր ճաշ մը տուաւ իրիկունը: Այս առթիւ դեսպանատունը փառաւո- րապէս լուսազարդեալ էր:

— Պուրբէյէն առնուած լուրեր և հե- ազիրներ կը ծանուցանեն թէ Աւստրիոյ և Բուլղարիոյ տէրութիւնը իրենց յարա- բերութիւնները նորէն սկսեւ են. վասն զի Բուլղարիա ցաւ յայտներ է որ արքա- յական ճառին մէջ Աւստրիոյ նկատմամբ վշտացուցիչ լեզու մը գործածուած էր ասկէ առաջ:

— Մայրաքաղաքիս Պուլշարական գոր- ծակատարին Սօֆիա մեկնելուն առթիւ Սօֆիայի Օսմանեան Յանձնախմբի ան- դամներն ալ որք անշարժ կալուածոց քննութիւն ընելու պաշտօնն ունէին, մայ- րաքաղաքս վերադարձեր են:

— Կէմէիկի անգղիական նախորդ- փոխ-հիւպատոս Պ. Գունթէլիարի Հու- դոսի մէջ մեռեր է:

— Արիսթօքլէս էֆ. երեքշաբթի իրի- կուն իւր ընտանեաց յանձնուեր է:

Լէվանթ կրսէ թէ Արիսթօքլէս էֆ. իւր տուած բացատրութեանց վրայ ան- պարտ պիտի արձակուի:

— Պաշտօնական ծանուցում մը մայ- րաքաղաքիս բոլոր տպարանատները իրենց արտօնագրերը Հասարակաց կըր- թութեան պաշտօնէութեան ներկայացը- նելու կը հրաւիրէ:

Իսկ Զմիւռնիոյ տպարանները որոնք արտօնագիր չունին եղեր, գոյուեր են. բացի լրագրապետաց տպարաններէն ո- ռոնք լրագրէ զատ ուրիշ բան չտպելու հրաման ընդունեւ են:

— Շէյխ Ուպէյտուլլահ քանի մը շա- բաթ առաջ խնդրագիր մը տուած էր արտաքին գործոց պաշտօնէութեան յու- րում կը դանդաղէր ըսելով թէ իւր գործակատարները Պարսից կառավարու- թեան կողմանէ բանտարկուելու ատեն Մօրըւլլանի մէջ իւր ունեցած սեփակա- նութիւններն ալ գրաւուեր են:

Լէվանթ կրսէ թէ շէյխը իւր ձեռքը հրովարտակ մ'ունի որ արգիլ Շահէն և ուրիշ երկու շահէ ստորագրեալ է, և ո- րուն մէջ իւր և իւր հօրը՝ Շէյխ Թահա- յի իրաւունքները նշանակուած են: Ար- տաքին գործոց նախարարը սոյն խնդ- րագիրը Պարսից գեսապանին յղեր է. նա ալ պատասխաներ է թէ Ուպէյտուլլա- հի հօրը եղած շնորհը ցկեանս էր. հե- տեաքար խնդիրը Թէհէրան գրուեր է:

Պաթումէն Նէօլուզսի դրուած նամակ մը դեկտ. 18 թուով կը ծանուցանէ թէ 2000 էն աւելի մահմէտականք դաղթե- լու պատրաստուեր են. հետեւաբար ամ- բողջ դիւղեր ամայի և անոնց հողերը անմշակ պիտի մնան: Մահմէտականք ա- լելի նախամեծար կը համարին եղեր ի- րենց հայրենիքը թողուլ քան ռուսական Հայ և ուրիշ պաշտօնատարներու իշխանու- թեան ներքեւ մնալ: Ըստ այսմ Մէհրիտէ

և ուրիշ նաւեր կըսպասուին եղեր Պա- թում գաղթականները փոխադրելու հա- մար:

Նէօլուզս կը յարէ թէ Սե ծովու օս- մանեան դաւառաց քրիստոնեայ գաղ- թականները 2000ի չափ որոց մեծ մասը Պաթում կը բնակին, բոլորովին անօք և անխնամ մնացեր են. ուստի Ռուսիոյ հարուստ յոյներուն նպաստը խնդրուեր է անոնց համար: Տրապիզոնի յոյն հիւ- պատոսն ալ Աթէնք դրեր է. սակայն ոչ պատասխան և ոչ դրամ առնուեր է:

— Երեքշաբթի առաւօտ Բերա Եէնի ճամի կիսաշէն տան մը փլատակաց ներ- քեւ դիակ մը գտնուած էր. ահաւասիկ անոր մանրամասնութիւնը:

Սպանեալը 20-22 տարեկան տաճիկ կին մ'էր, բաւական գեղեցիկ դէմքով: Վզին բոլորտիքը բռնութեան նշաններ կային. փորը ճեղքուած էր, որմէ դիւ- րին էր հասկնալ թէ սպանութիւնը քա- նի մ'օրուան էր: Դիակը իւղը թաթ- խուած տոպրակի մը մէջ դրուած էր և գլուխը թաշկինակով մը պատած էր: Հագուստները խիստ մաքուր էին, և ճիշդ տաճիկ կանանց իրենց տան մէջ հագած լաթերուն կը նմանէին: Գանի մը ժամ վերջը ոստիկանութեան տեսու- չը և Բերայի կառավարիչն անձամբ հոն երթալով, դիակը մօտակայ մզկիթը տու- րեր են:

Լէվանթ կրսէ թէ այս կինը հաւանա- կանաբար Գաւրմ փաշա տարուեր է և հոն սպանուեր, սպանիչը որ տաճիկ մ'է եղեր, բռնուեր և Բերայի ոստի- կանութեան դուռը տարուեր է:

— Տրիպոլիոյ համար երկրորդ գունդ- մ'էս կաղմուելով, այսօր վաղը Տրիպո- լիս պիտի մեկնի:

— Փիոսի մէջ երկրաշարժը տակաւին կը շարունակէ:

— Եգիպտոսի ծովային և պատերազ- մական պիւտեհէին մէջ 160 հազար ոսկ- ւոյ յաւելում մ'եղեր է:

— Պէնի Զուգ-Զուգի խումբը Ազրիա- նուպօլսէն Թիւրքի գացեր է:

— Իտալական պատուիրակ Պ. Մայար դալ շարթու մայրաքաղաքէս պիտի մեկ նի:

61րդ. 607-ՈՒՍԾ

Վսեմ: Ահմէտ Վէֆիդ փաշա, Հօպարթ փաշա և Միւնիֆ փաշա առանձին առան.

ձին կայսերական պալատը կանչուելով, Ասիոյ բարենորոգմանց վրայ իրենց կարծիքը յայտնեցին :

Մ. Կամպէթթա և Գաղղիոյ բարձրաստիճանի պաշտօնատարներէն շատերը կը խորհին թէ կառավարութեան պարտքն է աղատել ժողովուրդը սնտպաշտութեան ծուղակներէն : Ըսել կուզեն թէ կրօնական կրթութիւն տրուելու չէ դպրոցաց մէջ, և թէ քահանայք կամ կղերականք աղգեցուցիւն բանեցնելու չեն քաղաքական գործոց մէջ : Ողբալի է որ հիմա Գաղղիոյ մէջ քաղաքական գլուխներէն շատերն այնպէս զգուած են կաթոլիկ եկեղեցւոյ մօլութիւններէն և կղերականաց յօռի ընթացքէն որ կանարգան ամէն կրօնք :

Մօտերս փարիզ գումարեալ անաստուածներու ժողովի մէջ որոշում արուեցաւ որ ծնողք օրինօք արգիլուելու են կրօնք սորվեցնել իրենց որդւոց : Երկու գաղղիացի Բուլքական երէցներ մտան այս ժողովը, և յանուն Գաղղիոյ բողոքեցին այս անտեղի որոշման դէմ : Անաստուածք յետոյ ինչոյք մը տուին, և բաժանեցին պարպեցին յարեւանոց որ կատեն զյատուած : Այս է տխուր վիճակ մարդոց որ չգիտեն Ս. գրոց ճշմարտութիւնը :

— Գաղղիոյ կրօնական գործոց նոր պաշտօնեայն իմացուցած է կաթոլիկ եպիսկոպոսաց թէ ըստ պայմանագրութեան որ Պապին հետ կնքուած է Մեծին Նաբուլէօնի պտեն, որ և իցէ եպիսկոպոս չլինար իւր ինքնին հեռանալ առանց կանխապէս հրաման առնելու կառավարութենէն : Ուստի և կըսէ թէ օրինաց առջև պատասխանատու են այն եպիսկոպոսները որ Հռոմ գացած են առանց հրամանի կառավարութեան :

— Գերմանիոյ մեծ զօրապետին, Մաքսիմիլիան Գլուքսբուրգի, սպառազուորանքաւ մօտերս ամբողջապէս հրատարակեցին Գաղղիոյ և Գերմանիոյ վերջին պատերազմի պատմութիւնն որ կը բաղկանայ բազմաթիւ հատորներէ : Այս պատերազմին արդիւնքն եղաւ Գերմանական կայսրութեան հաստատութիւնը : Պատերազմի մէջ գերմանացիք կորուսին

բացի մեծագումար դրամէ, 6247 պաշտօնակալ և բժիշկ, 123,453 զինուոր, 14,595 ձի, մէկ դրօշ և վեց թնդանօթ : Այս պատմութիւնը սկսաւ գրուիլ պատերազմի վախճանէն անմիջապէս ետքը, և հաշիւ հիմա լմնցաւ :

Երբեմն ֆրանսիական կայսերութեան պաշտօնեայ Էմիլ Օլիվիէ, որը այժմեան ֆրանսիական հասարակապետութեան նախագահ Գրէվիի հետ լաւ բարեկամ է, մեկնեցաւ դէպի Հռոմ : Նրան յանձնուած է, ինչպէս հաւատացնում են, Պապի հետ գաղտնի բանակցութեան մէջ մտնել ֆրանսիայի հետ նոր կօնկորդատ (պապի հետ տէրութիւնների կապած պայմանագիրը այսպէս է անուանվում) կապելու մասին, որը կարող լինէր ֆրանսիային եկեղեցու դէմ գնալու առաջն առնելու :

— Իշխան Լէօպոլդ, դուքս Աւստրիայի Անգլիայի թագուհու ամենամօթոր որդին նշանուել է Վալդէկի իշխանուհի Հելլենայի հետ, որը Շվեդիայի թագուհու քրոջ աղջիկն է : Այս մասին անգլիական «Թայմը» թերթը տուած է. անցան այն ժամանակներն, երբ պապները կատարվում էին պետական հաշիւներ ի նկատի առնելով : Իշխան Լէօպոլդը Անգլիայի թագուհու ամենանոցեալ որդին է, նա մեծ ջանքով պարապել է գիտութիւններով Օքսֆորդի (Անգլիայի) համալսարանում, և իւր միւս եղբայրների մէջ ամենից աւելի նման է իւր հօր իշխան Ալպրէդին, որը շատ լաւ ներգործութիւն է ունեցել անգլիացիների մէջ դեղարուեստական զարգացման վերայ :

— Կիդօի գործի համար կայացած վերջին դատարանական նիստումը մեղադրածը սովորականից աւելի հանգիստ էր երևում, և նստած իւր ձեռագիրներին մէջ էր ընկղմած : Նա ոչինչ չասեց իրեն դէմ սպանութեան փորձի վերայ : Փաստաբան Ռօբինզօնը, իւր կամքի համաձայն արձակուեցաւ պաշտպանութեան գործից : Մեղադրածը յենում էր բժիշկների վկայութեան վերայ, որոնք յուշիսի 3 ին գտել էին, որ նախագահ Կարֆիլտի վերջը մահաբեր չէ : «Ես Աստու-

ծու ձեռքին գործիք էի, աւելացրեց Կիդօն, և յոյս ունիմ որ նա կը պահպանէ ինձ : Մինչև այժմ արդէն նա ինձ համար շատ բան է արել : Ուղիւարդ և Լէմբ բժիշկները յայտնեցին որ Կարֆիլտի վերջը մահաբեր էր և ճանաչեցին նրա մարմնից հանած գնտակը : Գնտակը երգուեալներին ցոյց տրուեցաւ : Սրանից յետոյ Սկոթլիը խօսեց մի երկար պաշտպանողական ճառ և աշխատում էր մեղադրեալի տհասութիւնը ապացուցանելու, յենելով նրա վերայ, որ հակառակ կարծիքը չէ ապացուցուել, Կիդօն լսելով իւր խելագարութեան մասին կասկածանք, անհանգստութեամբ շարժեց տեղից և զրգուեալ ասեց : «Ես երբեք չեմ կեղծել, խելացի է թէ ոչ, միայն ես հետևում եմ իմ խելքին» : Սկոթլիը պնդում էր, որ խելագարութիւնը ժառանգական է մեղադրեալի ընտանիքում : Նրա մեծ հօր տասը որդիքներից, չորսը խելագար էին, նրանց թվում և նրա հայրը : Յետոյ պաշտպանը մանրամասնաբար նկարագրեց մեղադրեալի կեանքը ամենամօթոր հասակից, սորա բոլոր օտարօտութիւնները և մոլութիւնները :

Այս նկարագրութիւնը իւր հումորիստիկական դէպքերով, ինչպէս երևում էր, հետաքրքրում էր և զուարճացնում էր Կիդօն, որը շատ անդամ բացականչում էր «յետոյ, յետոյ, ինչ հետաքրքիր պատմութիւն — և ինչպէս ճշմարիտ» : Սկոթլիը նոյնպէս յիշեց նրա կրօնական համոզմունքները, նրա յոյսը, որ Աստուած կը վճարէ նրա պարտքերը, խօսեց և նրա անյաջող փորձերի վերայ դասախօսութիւններ անելու և դրբեր յօրինելու :

— Այս օրերս Միացման կոչուած թաղում մեռաւ մի պառաւ կին հարիւր տասնութը տարեկան հասակում : Սորան պարտ էր լինում իւր հարեանը տասնութը ի. և այդ պատճառով նա մեռնելու ժամանակ շատ տանջվում է անդադար կրկնելով տասը ուրբեր. դորա աղջիկը այդ տանջանքը տեսնելով դիմում է հարեանին պատմելով եղբուկութիւնը և խնդրում է, որ նա իւր պարտքը վճարէ մեռնողին, որպէս զի մեռնողը հեշտու-

րեցաւ առանց գանդատանայ բառ մը բերնէն հանելու :

Մանաւանդ թէ ինքը այնպէս կը մըտածէր որ եթէ զինքը կապեցին, անշուշտ շուտով մը մեռցնելու համար չէր : Մօրիսի տարիքին մէջ ամէն յապաղում յոյս մ'էր :

Ուստի խելքը գլուխը ժողվեց և սպասեց տեսնելու համար թէ ինչ պիտի ընեն :

— Ո՞վ ես դուն, հարցուց զօրաւոր ձայն մը :

— Ես մարդ Բ'եմ դոր կըսպանեն, պատասխանեց Մօրիս :

— Աւելին կայ, մեռած ես դուն եթէ բարձր խօսիս, օգնութեան կանչես կամ պոռաս :

— Եթէ պոռաւ ուղէի, մինչև այս առանց չէի սպասեր :

— Իմ հարցմանցս պատասխանելու պատրաստ ես :

ԿԱՐՄԻՐ ՏԱՆ ԸՍՊԵՏԸ

Է

Ե Ր Դ Ո Ւ Մ

(Շար. տես թիւ 903)

Մօրիս նորէն զարկաւ. բայց ոչ ոք պատասխանեց. հասկցաւ որ չը պատասխանելու դիտում մը կար. ուստի սպառապ տեղը ժամանակ չը կորնցնելու համար բակին մէջէն անցաւ և դարձեալ ծառուղիին ներքեւ մտաւ :

Նոյն ժամուն տանը դուռը կամացուկ մը բացուեցաւ և երեք հոգի դուրս ելան. սուրբու ձայն մը լսուեցաւ :

Մօրիս ետին դառնալով երեք հոգի տեսաւ իւր գաւազանին երկաթիկ երկայնութեամբ հեռի : Մութին մէջ երեք լախտ կը ցոլային :

— Մօրիս հասկցաւ որ պաշարուած է. իւր լախտով ուղեց շարժում մ'ընել, սակայն ճամբան այնքան նեղ էր որ իւր գաւազանը երկու պատին դպաւ :

Նոյն ժամուն սոսկալի հարուած մը իջաւ գլխուն և զայն ընդարմացուց : Պատէն դուրս ելնող չորս հոգիին կողմանէ անակնկալ յարձակում մ'էր ասիկա. ուստի եօթը հոգի մէկտեղ Մօրիսի վերայ յարձակեցան և հակառակ յուսահատական կատաղի ընդդիմութեան դետինը պառկեցուցին, ձեռքերը և աչուրները կապեցին :

Մօրիս ամենին չը պոռաց. ամենին օգնութեան չը կանչեց : Զօրութիւնը և քաջութիւնը երբեք ուրիշի օգնութիւնը չեն խնդրեր, մանաւանդ թէ կամչան իսկ :

Եթէ Մօրիս օգնութեան ալ կանչէր, այս թաղին մէջ մարդ չէր գար :

Ուստի Մօրիս կապուեցաւ և չարչա-

Թեամբ հոգին աւանդէ : Իսկ հարեանը աղքատ դրութեան մէջ լինելով փող չուր, նենալու պատճառաւ գրաւ է դրում իւր բոլոր ունեցած պղնձէ աւանները տասը ռուբլի և գնում է պառաւի մօտ փողերը ցոյց տալով ասում է :

— Այ դէգի քո տասը ռուբլին բերել եմ :

Պառաւը բացադանչում է . — չա՛հն էլ ես բերել :

Հարեանը ասում է այո՛, թէ չէ, նոյն ընդէին պառաւը հոգին աւանդում է : (Մեղում)

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒԻՔ

Լոնտրա 28 դեկտ.

Գաղղիոյ և Անգղիոյ մէջ առևտրական դաշնադրութեան մը վերաբերեալ բանակցութիւնք որք երբեմն գաղափարած էին, վերստին ձեռք առնուեր են :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բ. Դրեն Ազգ. Պատրիարքարան ղըրկուած գիր մը ծանուցանելով թէ Մուռուի Ասորւոց և Կաթողիկ Ասորւոց մէջ ամուսնական խնդրոյ մը պատճառաւ անհամաձայնութիւն ծագած ըլլալով, Բ. Դուռը Հայ և Յոյն Պատրիարքարանաց միջոցաւ քննիչ Յանձնախումբ մը կազմած է. հետեւաբար կը խնդրէ որ Հայոց Պատրիարքարանը իւր կողմանէ արժանաւոր եկեղեցական մը ղըրկէ այսօր, Յանձնախումբին անդամակցելու համար :

Բաղէչի խռովարարաց պարագլուխ Խաչմանուկեան Աւետիս Քաղ. Ժողովոյ պաշտօնէն հրաժարած և խաղաղութիւնըն հետզհետէ վերահաստատուած ըլլալով, Ազգ. Պատրիարքարանը Սրուանձտեանց Գեր. Գարեգին վարդապետը Բաղէչի Առաջ. Տեղապահ կարգեց և օրհնութեան կոնգակ ղըրկեց, բոլոր Ժողովուրդը խաղաղութեան յորդորելով և Ազգային Ժողովները վերակազմելու հրաման տալով :

Վարչական խորհուրդը երէկ նիստ չը կրնալով ընել անդամաց ունեց բացակայութեան պատճառաւ, վաղը վերըստին պիտի գումարի :

— Նախ հարցուցէք, յետոյ պիտի տեսնեմ թէ պատասխանել հարկ է թէ ոչ :

- Ո՞վ ղըբզ ղըկեց հօս .
- Ոչ ոք :
- Ըսել է դու ինքնին կուգաս :
- Այո .
- Սուտ կըսես :

Մօրիս իւր ձեռքերը քակելու համար սոսկալի շարժում մ'ըրաւ . սակայն անկարելի էր :

- Ինչ որ ալ ըլլայ, դու ինքնին ալ եկած ըլլաս կամ մէկու մը կողմանէ ղըկուած ալ ըլլաս, լրտես մ'եմ միշտ :
- Եւ դուք՝ վատ :
- Մե՛ք վատ .
- Այո, վասն զի մէկ հոգիի գէմ ուրոյ թեքը կապուած է, եօթը կամ ութ թըն էք, և տակաւին այդ մարդը կը նախատէք ալ : Վատ, վատ, վատ :

Մօրիսի այս բռնուն կիրքը փոխանակ

վաղ գիշեր Բերա Վերտիի թատրոնը Հայերէն լեղուաւ փառաւոր ներկայացում ընդ պիտի տրուի ի նպաստ Ասիական ընկերութեան : Թատերախումբ (Փարիզի հնավաճառը) արդէն ծանօթ և արուեստական կատարելութեամբ մեծ անուն թուած ըլլալով, սիրելի է մեզ յուսալ որ հետաքրքիր և ազգային լեղուաւ ներկայացում սիրող անձինք, որմէ բաւական ատեն է ի վեր ղուրկ կը գըտնուէինք, իրենց ներկայութեամբ պիտի պատուեն և սոյն մեղուաջան ընկերութիւնը պիտի քաջալերեն :

Երջնկայէն դեկտ. 5 թուով հետեւեալը կը գրեն մեզ :

Այս գիշեր Ժամը 6ին և 7ին մէջտեղերը տեղւոյս Ասքէրիէ սարային հարէմի տայրիէն կրակ ելնելով ամբողջ սարայը քանի մը ժամուան մէջ բոլորովին այրեացաւ եղաւ . անձի կորուստ չկայ . և թէև սարայի մէջ գտնուած կահ կարասեաց ազատութեան համար մեծ ջանք եղաւ . սակայն կէսէն աւելին մոխիր դարձաւ . բարեբաղդաբար ըստ ամենօրեայ սովորութեան տոմարները իրենց տեղերը փոխադրուած էին, որ պարտիզին մէջ տեղ սարայէն բաւական հեռու առանձին շէնք մ'է . Միւշիւր փաշա իւր ընտանքն ու աղատուած կահ կարասիքը այսօր տեղւոյն երևելիներէն հաճի վէշի պէյի գօնաղը փոխադրել տուաւ, իսկ առժամեայ կերպիւ պաշտօնատուն նշանակուեցաւ սարային բակը գտնուած զօրանոցը, որ հրդեհէն ապաստանաց : Վնասը բաւական մեծ է, որուն ճշմարտութիւնն ու մանրամասնութիւնը յետոյ գրել կը խոստանամ :

ՎԵՐՁԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԸՆԿՂՄԵԱԼ ՆԱԻԸ

Երէկ մայրաքաղաքիս նաւահանգիստը դժբաղդ արկած մը տեղի ունեցաւ :

Աղէքսանդրիայէն եկող ռուսական Ա. ղոֆ շոգենաւը Ժամը 6ին Թօքհանէի առաջ հասնելու ատեն նոյն տեղը խարսխեալ փրօլան անուն գաղղիական շոգենաւուն որ երէկ Մարսիլիա երթալու

իւր հակառակորդները զայրացնելու, զանոնք աւելի հանդարտեցուց : Մօրիսի բարկութիւնը տպացոյց մ'էր ինչ նա ամբաստանութեան տեղը չէր, վասն զի ճշմարիտ լրտես մը անպատճառ կը վախնար և շնորհ կը խնդրէր :

— Չձեզ նախատող չը կայ, ըսաւ քաղցր բայց առաջինէն աւելի հրամայական ձայն մը : Այս ժամանակին մէջ մարդ կրնայ լրտես ըլլալ առանց չար ըլլալու :

— Բարի եկաք դուք որ այս խօսքն արտասանեցիք . ձեզի կրնամ օրինակս բապէս պատասխանել :

- Ինչո՞ւ համար հօս եկաք .
- Կին մը փնտռելու համար :
- Մաքը չը հաւատաց այս խօսքին, և ամէնքն սկսան քրթմնջել . քրթմնջիւնը մեծցաւ և փոթորիկ մ'եղաւ :

— Սուտ կը խօսիս, ըսաւ նոյն ձայնը. հօս կին չը կայ, և կը հասկնամք մենք

կը պատրաստուէր, բաղնիցաւ ղեկին կողմէն և ահաղին պատտուած մը բացաւ : Նաւապետը և նաւաստիները տեսնելով որ նաւը հետհետէ ծովը կիջնայ, անմիջապէս մակոյկներով ցամաքը ելան և նաւը 10 վայրկեանի մէջ յատակը իջաւ, որոյ դրօշակը յուրին վրայ կը ծածանի դեռ : Ընկղմեալ նաւը 1600 տակաւաչափ է . և նոյն նաւով Մարսիլիա պիտի երթային երէկ Նաւեան Մկրտիչ Էֆէնտի և իւր մայրը և ուրիշներ : Բարեբաղդաբար բնաւ ճամբորդ մտած չէր տակաւին և մարդ չը կորսուեցաւ, բայց բոլոր ապրանքները ծովը թափեցան :

— Երէկ վեհ. Սուլթանը եւրոպացի արժէտեարց պայմանագիրը վաւերացնելուն նման Ղալաթիոյ դրամատեսարց նոր պայմանագիրն ալ վաւերացուց . Եւրոպացի փոխանորդը վեհ. Սուլթանի ներկայանալով շնորհակալութիւն յայտնեցին : Պ. Պուրք երէկ Պրէնտիզի շոգենաւով Անգղիա մեկնեցաւ, Պ. Վալթրէյ ալ վաղը Գաղղիա պիտի մեկնի :

— Վեհ. Սուլթանը առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան շնորհեց Էրբեմն քաղաքապետ և եպարքոս Քատրի փաշայի :

— Երէկ Կեսարացի կին մը Գում-գաւ փու Արայիճի փողոցը տանը պատուհանին առջև քնացած ատեն, փողոցէն գինով մը կանցնի և պատուհանը կը կոտորէ, կինը զարհուրած կըստափի և յղի ըլլալով անմիջապէս քթէն բերնէն արիւն յորդել կըսկսի և քանի մը վայրկեանէն կը մեռնի . կնկան ամուսինը փողոցը կը վաղէ գինովը գտնելու համար, բայց նա աներևոյթ եղեր էր :

— Լնտէփանտանս Բուսէն կը գրէ թէ Վիէնայի Բուսանական դեսպան Պ. Ժան Պարաչիանօ, միւսնոյն պաշտօնով մայրաքաղաքս պիտի փոխադրուի :

— Վեհ. Սուլթանը Տիկին Կրայիանիի Ծէֆադաթ պատուանշանին երկրորդ աստիճանը շնորհեց :

Թէ դուք ասով ինչ ըսել կուզես . այս թաղին մէջ փնտռուելու կին չը կայ . ուստի նպատակդ յայտնէ եթէ ոչ պիտի մեռնիս :

— Չարմանալի բան, ըսաւ Մօրիս . դուք անշուշտ սպաննելու հաճոյքի հաւմար չպիտի սպաննէք ղիս . ուրիշ բան է եթէ աւագակներ էք :

Այս ըսելով Մօրիս առաջինէն աւելի սաստիկ շարժում մ'ըրաւ ձեռքերը քակելու համար . սակայն սուր և վշտաղին պաղութիւն մը յանկարծ սնոր կուրծքը բղբաւ :

Մօրիս դէպ ի ետեւ տկամայ շարժում մ'ըրաւ :

— Ա՛հ, զգացիր, այնպէս չէ՞, ըսաւ մէջերնէն մէկը . սակայն զիտցիր որ կերած մէկ մատիդ ութը մտտ ևս պիտի ուտես :

(Երբեմնակէն)

ԱՐՄԵՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ եւրոպայ գինի չինելու արհեստը
լաւ ուսած է, այս անգամ Ադրիանու-
պօլիս յատուկ գինի չինելով և մայրա-
քաղաքս բերելով խիստ ընտիր տեսա-
կէն, փոքր և մեծ քանակութեամբ կը
վաճառէ Ղալաթիա խուրշուկու խան
թիւ 43 վաճառատուներ:

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՅՈՅՑ

1882 ՏԱՐԻՈՅ

Սեպտեմբերի 1-ին Ադդ. Հիւանդանոցի Հայոց
Տպագրութիւն Արամեան

Երկու հարիւր քառասուն երեսէ բաղկացեալ սոյն ընդարձակ տպագրութիւնը բացի
բուն Օրացուցէ կը պարունակէ հետեւեալ կա-
ռուոր հոս տեղեկութիւններն:

Հիմնադիր Տաճկաստանի. — Օսմանեան
Տպագրութիւնը ի դանադան աշխարհս. — Դեսպանը
եւ հիւպատոսը օտար տէրութեանց ի Մայ-
րաքաղաքիս. — Յանկ Օսմանեան Սուլթանաց.
— Իշխանութիւնը ընդ դերիշխանութեամբ
Սուլթանին. — Հայրապետութիւնը Հայոց. —
Պատրիարքութիւնը. Անդամը Ադդ. Ժողովոյ
եւ կրօնային ատենի. Անդամը Քաղաքային
ատենի եւ Վարչական օրենքի. Անդամը Ա-
մուսնական ատենի, եւ Ադդ. Կեդր. դատա-
բանի Անհատական ատենի, եւ սոյն տնտեսայր
Պատրիարքարանի. — Ընդարձակ վիճակագրու-
թիւն տէրութեանց՝ Գերմանիոյ, Գաղղիոյ,
Անգլիոյ, Աւստրիոյ, Ամերիկայի, Իտալիոյ,
Պէճնիկի, Եւրոպայի, Բորքուկայի, Տանի-
մարդայի, Մէքսիկայի, Հարանի, Շուէտ Նոր-
վիկիոյ, Յունաստանի, Չիլիի, Պարսկաստանի,
Չինու, Պրագայի, Սպանիոյ եւ Հոլանտայի.
— Պատմութիւն ժամանակագրական երեւելի
նոցի. — Նոր ցուցակ դոնց հեռագրութեանց
յարտական եւ Ասիական քաղաքաց Թուրքիոյ
— Նիհ (Թարիֆ) հեռագրի ըստ նոր կար-
գադրութեան Միջազգային հեռագրութեանց:

— Յուցակ գնոց Եւրոպական Միջազգային
թղթատարութեանց. Եւրոպական նաւակա-
տուներ ի Կ. Պօլիս, Գերմանական: Անգլիական,
Աւստրիական, Ֆրանսական, Հելլենական եւ
Ռուսական. — Ժամանակացոյց սուրհանդակաց
Օսմանեան Միջազգային թղթատարութեանց.
— Յուցակ գնոց Եւրոպական Տաճկաստանի
երկաթուղեաց. — Յուցակ գնոց եւ ժամանա-
կացոյց Եգիպտական, Մահաւսէ, Աւստրիա-
կան, Մէսսօրի Մարիթիմ, Բարէ Լէն եւ ընկ.
եւ Ռուսական ընկերութեան չողեւաուց. —
Տոկոսաւոր եւ պարզեւաւոր արժէթուղթ
գլխաւոր տէրութեանց եւ քաղաքաց Եւրո-
պիոյ, Յուցակը պարզեւաւոր. — Այլեւայլը,
Նորալնքի օտ Շուէտացոյն ուղեւորութիւնն
ի հիւսիսային բուեն, Ֆիլօքսիա օրդը, Չի-
նու պարսպը, Յորեն արտադրող երկիրը,
երկաթուղեաց արտադրութիւնը, Գաղթականու-
թիւն յԱմերիկա, Լրագրաց թիւը, Վաճառա-
կանութիւն ոսկւոյ եւ արծաթի, Գաղթական-
ութիւն Հայոց ի ձախ. — Անգլիան մամուլ.
— Գլխաւոր ազգաց գրամներուն բաղդատու-
թիւնը Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի գրամներուն
հետ. — Գլխաւոր ազգաց չափերուն բաղդա-
տութիւնը Թուրքիոյ չափերուն հետ. — Բաղ-
դատական յուցակ տարածութեանց եւ բնակ-
չաց Եւրոպական տէրութեանց. — Վանուցում,
Արամեան տղարան եւ Գրատուն Բարիդը:

Կը ծախուի մասնաւորապէս Արամեան
տպարանը եւ ամեն գրաւաճառաց քով
նաեւ Ադդ. Հիւանդանոցի գրասենեակը:
Գին 3 Ղրճիկ

ԴԱՍՏԱՐԱՍԿՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՄ

ՆԱԽԱԳԻՏԵԼԻԲ

Բարոյական եւ բնական իրաց
Թարգմանութիւն կարնոյ Ադդ. Գալոցի
աշակերտաց

Ընթերցանութեան արժարի գրողը մ'է: Եւ
կրնայ Նոր Տարւոյ առթիւ խիստ յարմարա-
պէս իւր նուէր գործածուիլ: Կը գտնուի բոլոր
գրաւաճառաց քով եւ Ղալաթիա, Չաղըրեան
Յարութիւն Էֆէնտի թղթալաճառանոցը,
թիւ 46: Գինն է 60 փարս: Շատ գնողներուն
սովորականէն աւելի զեղչ կըլլայ:

ՓԱՆԱՍԷ

ԴԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍԱՄԱՐՍՅՈՅՑՆ

Կը ծախուի Մինասեան եւ Բնիկեայ Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ:
Փանասէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպիոյ, նոյնպէս եւ Թուր-
քիոյ ալ եւ ալ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է:

Փանասէն գեղացւոյն եւ գաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է, եւ մեծ օրհնութիւն
է՛լ համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու զեղ եւ զարման հաղիւ կը գտնուին:
Քանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով՝ բոլորովին անվնաս է: Փանասէն այրածին ցաւը
կ'անէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ. նոյնպէս եւ մարմնոյն կտրուած ու ճկուած տեղե-
րուն ցաւն ու բորբոքը շուտով կ'անցնէ:

Ձղային, յօգային եւ ոսկրային սաստիկ լցաւոր բուժելով՝ տաղնապէս կը հանա-
դարտեցնէ: Ստամոքսի, փորի եւ աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարու-
թեանց առաջը կ'առնու:

Փանասէն ակուայի ստոտիկ ցաւերը շուտով կը բուժէ: Մարմնոյն կտրուած կամ վերա-
որեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով շուտ կը բժշկուին ու կը գոցուին: Փանասէն կը
բժշկէ նաեւ փորձարութիւն, թանջը, հազ, ջերմ, կոկորդի բորբոք եւ ուռեցք, մէջքի ցաւ
եւ ալ զանազան ակտեր, որոց սկզբնապատճառը զրկիթ է նոյնն են: Այսպէս կը վկայեն չա-
տեր, որք փորձած են: Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտը եւ ճանապարհորդը իրենց
մօտ փանասէ պահելով եւ յանկարծակիս դժուարութեանց ատեն դործածելով՝ մեծ օգուտ
կը քաղեն եւ ծանր հետեւանաց առաջը կ'առնուն: Փանասէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն
վրայէն քսելով եւ թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ:

Գործածութեան կերպը հետն է: Գլխաւոր վաճառատնըն է, Ղալաթիոյ Եֆէն-ճամիի դրան
կից Մինասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքի գեղադործաց քով ու գա-
ւառներն ալ կը գտնուին:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՆԵՆԻՃԷ ԴԵՄԱՌՈՏԻ
ԳՈՐԾՈՒ ԵՂԱՐԳՔ ԵՒ ԵՂԱՐԳՔ

Ղալաթիա. Եւրոպայի փողոց 109

Ստորագրեալքս ստեղծարկան բոլոր պա-
տասխանատուութիւնը մեր վրայ առնելով Գ.ՕՆԷ
քի եղբարց եւ Շահինի հետ ընկերութեամբ
Ղալաթիոյ Սանտրոգճըլար փողոցը թիւ 109 գաւ-
ժատունն հաստատելուս ի վեր՝ արժանապէս
քաջակերտեցանք պատուարժան յաճախորդաց
բաղմունքներն: Այլն ոք լաւ գնահատող մեր
գործարանէն ելած ծխախոտն ընտրութիւնը
ճաշակը եւ գիներուն չափաւորութիւնը տե-
սակներուն համեմատութեամբ: Ուստի եւ մեզ
հարկ եղաւ, աւելի ընդարձակ առաքելք մը
տալ մեր գործածութեանց:

Եւ նախ՝ մեր գործարանն ու վաճառատունը
փոխադրեցինք առաջնոյն զինացը 109 թիւ շէն-
քին մէջ, եւ իւրան համեմատ ընդարձակու-
թեամբ խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրա-
քաղաքէն թէ գաւառներէն եւ թէ օտար եր-
կիրներէ եկած բաղմունքի հրամաններն յոյժ
գոհացուցիչ կերպիւ եւ փութով կատարելու:

Երկրորդ ծխախոտները արտադրող ամեն
կողմ եւ մասնաւոր յէնիճէ յատուկ գործակալ-
ներ կարգելով սկսած ենք մասնաւոր խնամօք
պատրաստել տալ բերքը եւ ահա այս խնամօք
եւ գոհողութեանց նորոյնն է որ այսօր ամեն
նախ եւ հոտաւէտ ծխախոտներ կարող ենք
մատակարարել նաեւ 150նոց, 200նոց, եւ 300
նոց եւ աւելի բարձր զինքնով ըստ տեսակին:
Այսուհետեւ ոչ ոք պիտի վարսնի իւր ճա-
շակին յարմար ընտիր ծխախոտ գտնելու մասին,
բաւական է զիմի մեր վերոյիշեալ գործատունն
ի Ղալաթիա Սանտրոգճըլար փողոցը թիւ 109,
եւ կամ ամեն ծխախոտներէ խնդրել մեր
գործարանէն ելած ապրանքներէն:

Ծան. Օտար երկիրներէ ապրանք ուղղորդ
կը մասնակցին այն միջաշնորհին, զոր ունիմք
կայսերական կառավարութեանէն, որ է պանտրոյի
տուրքէն ազատ ըլլալ, որով 0/0-ին 20%
կուսնենան:

Վաճառատուներն են.
Ղալաթիա Սանտրոգճըլար թիւ 109
Ձընտան գարու 25 օմէկէկէկէր » 29
Էմին-Էօնիւ » 36

ՏԵՄԻՐԳԱՓՈԼԵԱՆ ԵՂԱՐԳՔ

ԸՆԹԱՅԻՐ

ԴԱՍՏԱՐԱՍԿՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ

Նոր գառապիւրք

ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

(Մտաւոր եւ գրաւոր)

Առաջին ու երկրորդ տարիներու համար

Աշխատասիրեաց Յ. Գ. Փալապաշեան

Բ. Տպագրութիւն

Մասնավորժական արգի սկզբունց

համաձայն պատրաստուած սոյն Դասա-

գրքին առաջին տարին՝ երկրորդ տար-

ւոյ յաւելմամբ եւ մաքուր տպագրու-

թեամբ ի լոյս ընծայուած է եւ կը ծախ-

ուի բոլոր գրաւաճառաց քով:

Գին 3 Ղրճիկ:

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ

Պատկերազարդ

ԳՐԵՑ Ս. Յ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Սոյն գիրքը՝ որ տղայոց համար խիստ

յարմար է, գեղեցիկ պատկերներով

ղարդարուն եւ կը պարունակէ շիր մէջ զա-

նազան մանրավէպեր, խրատներ եւ այլ բա-

րոյական գասեր. որ դպրոցական երկ-

սեռ ուսանողը անշուշտ կրնան մեծ օ-

գուտ քաղել:

Կեդրոնատեղին է Ուղեւն չարչի թը-

րէնկեան գրատունը. կը գտնուի նաեւ

յաւոր Հայ գրաւաճառաց քով: Գին 40

փրյ: Դպրոցաց համար գեղչ կըլլայ:

ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Իզաֆաշա խան քիւ 14